



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ  
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ  
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΑΡΙΘΜΟ 72/2017  
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ  
ΣΤ΄ ΤΜΗΜΑ  
Συνεδρίαση της 22ας Μαρτίου 2017**

**Σύνθεση**

**Πρόεδρος :** Ιωάννης – Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος ΝΣΚ

**Μέλη :** Ιωάννης Διονυσόπουλος, Παρασκευάς Βαρελάς, Θεόδωρος Ψυχογιός, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Γεώργιος Ανδρέου, Ευαγγελία Σκαλτσά, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

**Αριθμός Ερωτήματος:** Το έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας/ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ με αριθμό πρωτ. Φ.600/24/14209/Σ.1573/31-1-2017, που υπογράφεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

**Ερώτημα:** Αν, ενόψει του από την Υπηρεσία διδόμενου πραγματικού, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, παρέχει, κατ' άρθρο 66 παρ. 2 π.δ. 284/1988 τη θετική γνωμοδότησή του για το σχέδιο της 9<sup>ης</sup> Τροποποίησης της Σύμβασης 007Α/1999, η οποία αφορά στην προμήθεια και εγκατάσταση έξι (6) πυραυλικών συστημάτων μεσαίων και μεγάλων αποστάσεων PATRIOT, καθώς και του απαραίτητου εξοπλισμού και των υπηρεσιών εκπαίδευσης.

**Εισηγητής :** Θεόδωρος Ράπτης , Πάρεδρος ΝΣΚ (γνώμη χωρίς ψήφο).

\*\*\*\*\*

Για το ερώτημα αυτό, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους γνωμοδότησε ομόφωνα, ως ακολούθως:

### Ιστορικό

Από τα στοιχεία του φακέλου του ερωτήματος, προκύπτουν τα παρακάτω περιστατικά:

1. Στις 19-2-1999, το Ελληνικό Δημόσιο/ Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (εφεξής Αγοραστής), υπέγραψε με την εταιρεία RAYTHEON SYSTEMS COMPANY LLC (εφεξής Προμηθευτής), τη Σύμβαση 007Α/99 (εφεξής Σύμβαση) με αντικείμενο τη προμήθεια και εγκατάσταση έξι (6) πυραυλικών συστημάτων μεσαίων και μεγάλων αποστάσεων PATRIOT καθώς και του απαραίτητου εξοπλισμού (ανταλλακτικά, εργαλεία, συσκευές) και των υπηρεσιών εκπαίδευσης, συνολικού κόστους 1.121.585.112 δολαρίων ΗΠΑ.
2. Η σύμβαση έχει υποστεί μέχρι σήμερα οκτώ (8) τροποποιήσεις : Τη Νο 1 , στις 29-4-1999 , χωρίς οικονομικό κόστος που αφορούσε στην αλλαγή του τρόπου χρηματοδότησης. Τη Νο 2, στις 12-10-2001, χωρίς οικονομικό κόστος που αφορούσε σε αντικαταστάσεις αριθμού συμβατικών υλικών. Τη Νο 3, στις 24-5-2002, χωρίς οικονομικό κόστος που αφορούσε επίσης σε αντικαταστάσεις αριθμού συμβατικών υλικών. Τη Νο 4, στις 20-1-2003, χωρίς οικονομικό κόστος που αφορούσε σε αλλαγές στα μισθωμένα συστήματα αρχικής ανάπτυξης καθώς και στο χρονοδιάγραμμα παραδόσεων. Τη Νο 5, στις 17-2-2003, χωρίς οικονομικό κόστος που αφορούσε σε αλλαγές στην εγγύηση καλής λειτουργίας και τροποποίησης στις ημερομηνίες παραδόσεων. Τη Νο 6 , στις 13-6-2003, χωρίς οικονομικό κόστος που αφορούσε σε μετακύλιση παραδόσεων λόγω καθυστερημένων πληρωμών. Τη Νο 7, στις 20-1-2004, που αφορούσε αύξηση του συνολικού κόστους , κατά 55.243.586,90 δολάρια ΗΠΑ και για την οποία προηγήθηκε η Γνωμοδότηση ΝΣΚ με αριθμό 395/2003. Τη Νο 8, στις 4-11-2005, που αφορούσε μείωση του συνολικού κόστους , κατά 522.520,50 δολάρια ΗΠΑ .
3. Στην υπόψη Σύμβαση, προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η προμήθεια κατάλληλων Μεταλλακτών Συχνότητας εφεξής (εφεξής Μ/Σ) για την τροφοδότηση του συστήματος PATRIOT από το δίκτυο της ΔΕΗ (εναλλακτικά μπορεί να τροφοδοτείται και αυτόνομα μέσω γεννητριών). Συγκεκριμένα στα αντικείμενα της Σύμβασης περιλαμβάνονται:(α) Έξι (6) Μεταλλάκτες Συχνότητας 150 KW, υπό το Συμβατικό Αντικείμενο (CIN) 10.3, με P/N AMC280C, μηδενικής συμβατικής αξίας. (β) Οκτώ (8) Μεταλλάκτες Συχνότητας

 ΓΧ

30 KW, CIN 10.5, με P/N PFC030-11-40-DN-120-FS18WC, μηδενικής συμβατικής αξίας επίσης.

4. Οι ως ανωτέρω προβλεπόμενοι Μ/Σ, παραδόθηκαν μεν από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ στην Πολεμική Αεροπορία (εφεξής ΠΑ), χωρίς ωστόσο να συνοδεύονται από τις ειδικές, για το σύστημα PATRIOT, καλωδιώσεις και "PDUs", και για το λόγο αυτό οι υπόψη Μ/Σ δεν έχουν, μέχρι σήμερα, συνδεθεί στο δίκτυο της ΔΕΗ για να δοκιμαστούν και επομένως δεν έχουν παραληφθεί ακόμα από τον ΑΓΟΡΑΣΤΗ σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Σύμβαση.

5. Η διασυνδεσιμότητα του συστήματος PATRIOT με το σύστημα HAWK έχει περιληφθεί ως Συμβατικό Αντικείμενο (CIN 12) και περιγράφεται στο Παράρτημα «Δ» της Σύμβασης. Προϋπόθεση για την ολοκλήρωσή της, σύμφωνα με πάγια θέση του ΓΕΑ (βλ. το έγγραφο ΓΕΑ με αριθμό Φ. 625/1/692162/Σ.42/5-6-2015), είναι η προμήθεια τριών (3) επιπλέον ειδικών τηλεφωνικών συσκευών MLT-220, όμοιων με αυτές που περιλαμβάνονται στο CIN 1.14 (LLU-220, ποσότητα 36, μηδενικής συμβατικής τιμής).

6. Στις 9-4-2015, ο Προμηθευτής υπέβαλε αίτημα τροποποίησης της Σύμβασης 007Α/99 για την επίλυση του εκκρεμούς ζητήματος εγκατάστασης-ενεργοποίησης των Μεταλλακτών Συχνότητας (CIN 10.3 & 10.5) του Ο/Σ PATRIOT καθώς και της παράδοσης τριών (3) επιπλέον τηλεφωνικών συσκευών MLT-220 (CIN 12), επισυνάπτοντας αντίστοιχο αρχικό σχέδιο τροποποίησης προς διαπραγμάτευση με την ελληνική πλευρά.

7. Στις 5-6-2015, το ΓΕΑ εισηγήθηκε στη ΓΔΑΕΕ να γίνει κατ' αρχήν αποδεκτό το υποβληθέν αίτημα της εταιρείας για την 9<sup>η</sup> τροποποίηση, της Σύμβασης, ζήτησε όμως να τηρηθούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις στις σχετικές διαπραγματεύσεις και να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να διασφαλισθούν πλήρως τα συμφέροντα της ΠΑ και του Ελληνικού Δημοσίου, όπως αναλυτικά αναφέρεται στην εισήγησή του.

8. Στις 11-8-2015, το ΓΕΑ/Γ6 με το έγγραφο με αριθμό Φ. 625/1/Σ.54/11-8-2015, ενημέρωσε τη ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ ότι λόγω της αλληλεπίδρασης του λογιστικού και εφοδιαστικού συστήματος ALCS με το Μηχανογραφικό Σύστημα Παρακολούθησης Υλικών (ΜΗΣΠΥ), και της σχετικής γνωμοδότησης του Ανωτάτου Αεροπορικού Συμβουλίου (ΑΑΣ) για άρση της αναγκαιότητας-σκοπιμότητας ανάπτυξης του συστήματος ALCS, αλλά και προόδου στην

πολεμική διάταξη των συστημάτων PATRIOT (όπου θα μπορούσε να χρησιμοποιηθούν οι υπηρεσίες του συστήματος ALCS), απαιτείται επανεξέταση του θέματος που πιθανόν θα καθυστερήσει σημαντικά την Τροποποίηση της Σύμβασης και το θέμα των μεταλλακτών συχνότητας. Ως εκ τούτου το ΓΕΑ/Γ6 εισηγήθηκε στη ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ την προώθηση των διαδικασιών της Τροποποίησης και τη διευθέτηση του συστήματος ALCS κατά την επόμενη Τροποποίηση ή κατά το κλείσιμο της Σύμβασης.

9. Η ΓΔΑΕΕ, αφού έλαβε υπόψη την πρόταση Τροποποίησης που υπέβαλε η εταιρεία και τις ανωτέρω θέσεις του ΓΕΑ, (βλ παρ. 7 και 8) συγκρότησε στις 21-8-2015 Επιτροπή Διαπραγματεύσεων και προσδιόρισε το έργο της ως εξής: «α) Διασφάλιση όλων όσων έχει ζητήσει το ΓΕΑ για τους Μ/Σ και επιπλέον: β) Εισαγωγή στο σχέδιο της 9<sup>ης</sup> Τροποποίησης ρητού καθορισμού του ακριβούς χρόνου πέρατος περιόδου υπολογισμού των θετικών ζημιών οι οποίες θα υπολογιστούν μετά την οριστική παραλαβή των Μ/Σ και πηγάζουν από τη μη εγκατάσταση - ενεργοποίηση των αρχικών Μ/Σ. γ) Εξέταση έκδοσης εκ μέρους του προμηθευτή εγγυητικής επιστολής εγγύησης καλής λειτουργίας η οποία θα επιστραφεί με την λήξη εγγύησης του υλικού τόσο για τους Μ/Σ όσο και για τις MLT-220. δ) Καθορισμός συγκεκριμένης και λεπτομερούς διαδικασίας υποστήριξης και αποκατάστασης βλαβών του συμβατικού υλικού κατά τη διάρκεια της εγγύησης καλής λειτουργίας τόσο για τους Μ/Σ όσο και για τις MLT-220. ε) Επιβάρυνση του προμηθευτή αναφορικά με το εν δυνάμει κόστος έκδοσης των απαιτούμενων πιστοποιητικών που απαιτείται να συνοδεύουν το συμβατικό υλικό (Πιστοποιητικό Ελέγχου Εργοστασίου - Πιστοποιητικό Κυβερνητικού Ελέγχου) τόσο για τους Μ/Σ όσο και για τις MLT-220».

10. Η Επιτροπή Διαπραγματεύσεων στις 2-10-2015, ζήτησε από το ΓΕΑ διευκρινίσεις για το ανατεθέν έργο και συγκεκριμένα οδηγίες για τον χειρισμό του θέματος των παλαιών (συμβατικών) Μ/Σ καθώς και στοιχεία αναφορικά με την καταλληλότητα των προτεινόμενων από τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ νέων Μ/Σ.

11. Οι διευκρινιστικές οδηγίες του ΓΕΑ που δόθηκαν στις 21-10-2015 με το έγγραφο με αριθμό Φ. 625/1/692289/Σ.73/21-10-2015, συνοψίζονται στα εξής: «α) Είναι επιθυμητή η άνευ κόστους υπαγωγή των παλαιών Μ/Σ στην κυριότητα της ΠΑ. β) Ως προς την καταλληλότητα των προτεινόμενων Μ/Σ, διαβιβάστηκε στην Επιτροπή η τεχνική αναφορά της ομάδας της ΠΑ που εξέτασε την αρχική πρόταση της RAYTHEON και διευκρινίστηκε ότι οι προς επιλογή μεταλλάκτες,

 ΓΧ

στατού ή περιστρεφόμενου τύπου θεωρούνται κατάλληλοι» υπό τις εξής προϋποθέσεις: β1) Οι νέοι Μ/Σ να είναι πλήρως λειτουργικοί, συμβατοί με το σύστημα, απολύτως καινούργιες, τουλάχιστον ισοδύναμων προδιαγραφών απόδοσης και να συνοδεύονται από τουλάχιστον τις ίδιες συμβατικές εγγυήσεις που συνόδευαν και τους υπάρχοντες, ως Έργο 1 Επιτροπής και β2) Οι νέοι Μ/Σ να δύνανται να εγκατασταθούν - λειτουργήσουν και συνδεθούν (H/M) στους υπάρχοντες οικίσκους - κτιριακές εγκαταστάσεις της ΠΑ. Σε περίπτωση ασυμβατότητας οικίσκων - υποδομών, το κόστος να βαρύνει τον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ. Ως γνωστόν, για την προστασία των Μ/Σ από τη διάβρωση η ΠΑ, με δικό της κόστος, έχει ήδη κατασκευάσει στις θέσεις λειτουργίας τους οικίσκους - κτιριακές εγκαταστάσεις και τη σχετική υποδομή».

**12.** Παράλληλα, στις 12-2-2016, με την απόφαση με αριθμό Φ.625/2456/Σ.636/12-2-2016 αποφασίστηκε από τον Έχοντα την Οικονομική Εξουσία (Υπουργό): α) Η μη κήρυξη ως εκπώτου της εταιρείας Raytheon Systems LLC μέχρι την 31<sup>η</sup> Ιαν 2017, λόγω μη παράδοσης συμβατικών υλικών και παρέλευσης χρονικού διαστήματος πέρα των 180 ημερών από την ημερομηνία που ορίζει το συμβατικό χρονοδιάγραμμα της Σύμβασης 007Α/99, διότι είναι αναγκαία στην υπηρεσία. β) Η μη απαλλαγή των όποιων κυρώσεων - αξιώσεων δικαιούται να διεκδικήσει η Υπηρεσία από τον προμηθευτή, η επιβολή ή μη των οποίων θα αποφασισθεί σε επόμενο στάδιο, αφού εφαρμοσθούν όλες οι προβλέψεις της Σύμβασης 007Α/99 και σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ 284/89.

**13.** Ως αποτέλεσμα των διαδοχικών συναντήσεων και των διαπραγματεύσεων που έλαβαν χώρα, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Διαπραγματεύσεων, υπέβαλε στις 2-12-2016 στη ΓΔΑΕΕ το πρακτικό της Επιτροπής με ημερομηνία 1-12-2016 με συνημμένο το τελικό σχέδιο της Τροποποίησης Νο 9 . Επισημαίνεται, ότι στις 25-5-2016, η αρμόδια Επιτροπή Διαπραγματεύσεων, εισηγήθηκε ομόφωνα υπέρ της αποδοχής του σχεδίου της Τροποποίησης Νο 9, καθότι δεν επιφέρει βλάβη των συμφερόντων του Δημοσίου. Στα επόμενα Πρακτικά της 1<sup>ης</sup>-9-2016 και 1<sup>ης</sup> -12-2016 που υποβλήθηκαν, και είχαν ως αντικείμενο την περαιτέρω επεξεργασία και βελτίωση του προτεινόμενου Σχεδίου, δεν υπάρχει διαφοροποίηση από την παραπάνω θέση και η Επιτροπή εισηγήθηκε ομόφωνα υπέρ της αποδοχής του Σχεδίου της Τροποποίησης Νο 9.

14. Τα παραπάνω αναφερόμενα με εισήγηση του ΤΕΠΣΣΞ/ΔΑΠΚΣ τέθηκαν υπόψη της ΚΓΕΠ/ΓΔΑΕΕ σε εφαρμογή των προβλέψεων των άρθρων 17 παρ. 5β και 66 του π.δ 284/89, η οποία ομόφωνα γνωμοδότησε με την Γνωμοδότηση με αριθμό 93/2016 υπέρ της έγκρισης τροποποίησης της σύμβασης 007Α/99 και της αποδοχής του Σχεδίου Τροποποίησης Νο 9 αυτής.

15. Το αντικείμενο της 9<sup>ης</sup> Τροποποίησης της Σύμβασης, αφορά στα άρθρα 2,3,9,12,13,22,26 και 28 η τροποποίηση των οποίων, σύμφωνα με τις προαναφερόμενες θέσεις της Υπηρεσίας, όχι μόνο δεν προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου, αφού εξασφαλίζει την προμήθεια εκσυγχρονισμένων υλικών, χωρίς κόστος, απαραίτητων για την λειτουργία των συστημάτων PATRIOT, αλλά προβλέπει και την υποχρέωση του αναδόχου για σύνδεση των συστημάτων αυτών με το δίκτυο της ΔΕΗ, καθώς και το δικαίωμα του ΑΓΟΡΑΣΤΗ να προσδιορίσει, μετά την οριστική παραλαβή, την όποια ζημιά υπέστη από τη μη έγκαιρη διασύνδεση.

#### **Νομοθετικό Πλαίσιο.**

16. Στα άρθρα 109 παρ. 3 και 118 του ν. 3978/2011 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81 ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» (Α' 137) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 109 . Μεταβατικές διατάξεις. 1 ....3. Συμβάσεις έργων υπηρεσιών ή προμηθειών που έχουν συναφθεί πριν την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος νόμου, εκτελούνται σύμφωνα με το καθεστώς που τις διέπει κατά τον χρόνο σύναψής τους.

Άρθρο 118 Έναρξη ισχύος. Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

17. Στο άρθρο 73 του ν. 3433/2006 «Προμήθειες αμυντικού υλικού των Ενόπλων Δυνάμεων» (Α'20) ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρο 73 . Έναρξη ισχύος - Μεταβατικές διατάξεις. 1. Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει δύο μήνες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 2 Προμήθειες αμυντικού υλικού που ήδη έχουν προκηρυχθεί ή εκτελούνται κατά το χρόνο που ο νόμος αυτός τίθεται σε ισχύ εξακολουθούν να διέπονται και να ρυθμίζονται από τις ισχύουσες διατάξεις».

18. Στα άρθρα 17 παρ. 1 και 5 . 66 του π.δ. 284/1989 {Α'181}, όπως ισχύουν, ορίζονται τα ακόλουθα:

 ΓΧ

«Άρθρο 17. Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών. 1. Στην Γενική Διεύθυνση Εξοπλισμών και στα Γενικά Επιτελεία των Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, με απόφαση του Γενικού Διευθυντού της Γ.Δ.Ε. και των Αρχηγών των Κλάδων αντίστοιχα, συγκροτείται Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών (Κ.Γ.Ε.Π.), .... 2 ... 3 .... 4 ... 5. Η Κεντρική Γνωμοδοτική Επιτροπή Προμηθειών έχει την αρμοδιότητα να κρίνει και να γνωματεύει εγγράφως για τις παρακάτω προμήθειες, που υπάγονται στην αρμοδιότητα της Γενικής Διεύθυνσης Εξοπλισμών και των Γενικών Επιτελείων και των οποίων το συνολικό ύψος κάθε δαπάνης υπερβαίνει το χρηματικό όριο των διαγωνισμών που γίνονται με έγγραφες ενσφράγιστες προσφορές: α....β...Για την τροποποίηση των όρων σύμβασης στις περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 66 του παρόντος γ...δ...ε...στ...ζ...

Άρθρο 66. Τροποποίηση όρων υπογραφείσας σύμβασης. 1. Τροποποίηση όρων σύμβασης μετά την υπογραφή της δεν επιτρέπεται, εκτός από τις παρακάτω περιπτώσεις, για τις οποίες κρίνει και αποφασίζει χωρίς βλάβη των συμφερόντων του Δημοσίου εκείνος που έχει την οικονομική εξουσία ή δικαιοδοσία σύμφωνα με το νόμο και με βάση τα στοιχεία και δεδομένα κάθε περίπτωσης και συγκεκριμένα: α) Της μεταβολής των συμβατικών προθεσμιών, χρόνου παράδοσης ή ανηκασίας των υπό προμήθεια υλικών ή εργασιών που κρίθηκαν ακατάλληλες, β) Της παραλαβής υλικού με έκπτωση τιμής, με σύγχρονο προσδιορισμό του ποσοστού της για παραδόσεις υλικού, κατά παρέκκλιση των όρων της σύμβασης και εκτός των επιτρεπομένων ορίων ανοχής παρεκτροπών του προμηθευτή, γ) Της απαλλαγής προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου, που δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό της συμβατικής ποσότητας υλικών, λόγω ειδικών συνθηκών, με επιβολή ή όχι προστίμου σ' αυτόν. 2. Πρόταση διάλυσης σύμβασης με κοινή συγκατάθεση των συμβαλλομένων ή απαλλαγής του προμηθευτή από την παράδοση υπολοίπου, που υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό της συνολικής προμήθειας ή αύξησης συμβατικής τιμής ή τροποποίησης άλλης θεμελιώδους διάταξης της σύμβασής, συνοδεύεται και από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για λήψη σχετικής απόφασης. Ως θεμελιώδεις διατάξεις, κατ' αρχήν θεωρούνται εκείνες που δεν περιλαμβάνονται στις περιπτώσεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου ή σε κάθε περίπτωση οι αναφερόμενες σε αντικείμενο της σύμβασης, των οποίων η τροποποίηση προκαλεί βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου ».

19. Στο άρθρο 49 παρ. 8 της Σύμβασης ορίζεται:

«Άρθρο 49. παρ.8 : Στην περίπτωση ομαλής εκτέλεσης της παρούσας Σύμβασης, αυτή θα θεωρείται ολοκληρωθείσα εφόσον και τα δύο μέρη συμφωνήσουν και υπογράψουν Βεβαίωση Ολοκλήρωσης της Σύμβασης, σύμφωνα με το υπόδειγμα του Παραρτήματος ΙΖ».

#### **Ερμηνεία διατάξεων – Εφαρμογή**

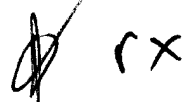
Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, εντασσόμενες και στο συνολικό νομικό πλαίσιο και το σκοπό που εξυπηρετούν, συνάγονται τα ακόλουθα:

20. Ο ν. 3978/2011 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως την 16-6-2011 (Α' 137). Επειδή, όμως, η Σύμβαση 007Α/1999 υπογράφηκε το έτος 1999, εκτελείται, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 109 παρ. 3 και 118 αυτού, βάσει των διατάξεων του π.δ. 284/1989. Αλλά και βάσει των διατάξεων των παρ. 1 και 2 του άρθρου 73 του, προϊσχύσαντος του ν. 3978/2011, ν.3433/2006, ο οποίος είχε αρχίσει να ισχύει την 8-4-2006, η Σύμβαση διέπεται, και εξ αυτού του λόγου, πάλι από τις διατάξεις του π.δ. 284/1989.- Κατά συνέπεια, δεν καταλείπεται οποιαδήποτε αμφιβολία ότι η Σύμβαση 007Α/1999 διέπεται και ρυθμίζεται από τις διατάξεις του π.δ. 284/1989 (Ad hoc ΝΣΚ 179/2015, 3/2017) .

21. Από τη δημόσιας τάξης διάταξη του άρθρου 66 π.δ. 284/1989, που αποσκοπεί κατ' εξοχήν στην προστασία του δημοσίου συμφέροντος, προκύπτει ότι μετά την υπογραφή μιας σύμβασης προμήθειας ή εργολαβίας ή εκτέλεσης εργασιών για τις Ένοπλες Δυνάμεις επιτρέπεται η τροποποίηση των θεμελιωδών όρων της, μετά όμως από γνωμοδότηση του ΝΣΚ. Της έκδοσης της γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους απαιτείται σε κάθε περίπτωση να έχει προηγηθεί η έκδοση γνωμοδότησης της Κεντρικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής Προμηθειών (ΚΓΕΠ) κατ' άρθρο 17 παρ.

5 περ. β' του π.δ.-284/1989-(ΝΣΚ 214 και 106/2016, 179/2015, 338/2014, 99/2014,311 και 245/2013, 467 και 348/2012, 419/2011, 27/2009 και 12/2009, 601/2008) .

22. Για να έχει, όμως, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους την αρμοδιότητα να γνωμοδοτήσει, κατ' άρθρο 66 παρ. 2 εδ. α' π.δ. 284/1989, δεν αρκεί, κατά την αληθή ερμηνεία της παραπάνω διάταξης, η επιδιωκόμενη τροποποίηση, ν' αφορά απλά θεμελιώδη όρο της σύμβασης, αλλά απαιτείται, επιπρόσθετα, να

 CX

προκαλείται από αυτήν βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου, (ΝΣΚ 3/2017, 106/2016, 179/2015, 99/2014), η οποία, προκειμένου το ΝΣΚ να εκδώσει τη σχετική γνωμοδότησή του, στα πλαίσια, άλλωστε, της γενικής κατ άρθρο 2 του Ν. 3086/2002 «Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους....», αρμοδιότητάς του για καθοδήγηση των ενεργειών της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις, για την νομιμότητα της επιδιωκόμενης τροποποίησης, θα πρέπει να εξειδικεύεται από την Υπηρεσία κατά τρόπο ειδικό ότι είναι απαραίτητη και αναγκαία για την πραγμάτωση του σκοπού της σύμβασης (ΝΣΚ 3/2017 214 και 106/2016, 179/2015, 338/2014, 99 και 311/2014 . 245/2013, 467 και 348/2012, 419/2011, 12, 27 και 86/2009, 601/2008, contra 264/2005 και 580/2004). Ειδικότερα, για την κατάφαση της αρμοδιότητας του ΝΣΚ αρκεί η αντικατάσταση, τροποποίηση, προσθήκη η κατάργηση του περιεχομένου-οποιοδήποτε όρου, που προκαλεί αντικειμενικά βλάβη στα συμφέροντα του Δημοσίου, υπό την έννοια ότι μεταβάλλεται μια διάταξη ή όρος ή ρήτρα της σύμβασης, κατά τρόπο που επέρχεται απομείωση των δικαιωμάτων του Δημοσίου, που προβλέπονται στη Σύμβαση χωρίς κάτι τέτοιο να δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους δημοσίου συμφέροντος (ΝΣΚ 214 και 106/2016, 245/2010).

**23.** Στην περίπτωση κατάφασης της αρμοδιότητάς του, το ΝΣΚ γνωμοδοτεί, σύμφωνα με τα επικαλούμενα από την αρμόδια υπηρεσία πραγματικά περιστατικά και στοιχεία, αν η επέμβαση στον ενοχικό δεσμό είναι νόμιμη και αιτιολογείται επαρκώς (ΝΣΚ 214 και 106/2016, 179/2015, 338/2014, 99/2014 , 336/2004 (Ολομ.), 311 και 245/2013, 348/2012, 419/2011, 420,419,394,300 και 2/2008. 6/2007, 332 και 264/2005 580 και 470/2004, 535/2002). Ακραίο όριο κάθε τροποποίησης, είναι η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, υπό την έννοια ότι εξυπηρετείται ο σκοπός, για τον οποίο έχει συναφθεί η σύμβαση (ΝΣΚ 427/2004 ΟΛ, 214 και 106/2016, 179/2015, 338/2014, 311 και 245/2013348/2012, 419/2011, 420,419,394,300 και 2/2008, 6/2007) Το ΝΣΚ έχει τη δυνατότητα, με την ίδια γνωμοδότηση, να δεχθεί ότι για κάποιους από τους όρους μίας εξεταζόμενης από αυτό τροποποίησης θα κρίνει χωρίς βλάβη των συμφερόντων του Δημοσίου, ο έχων την οικονομική εξουσία ή αρμοδιότητα, σύμφωνα με το νόμο, ότι για κάποιους άλλους όρους της ίδιας τροποποίησης δεν απαιτείται η έκδοση γνωμοδότησης και για κάποιους άλλους ότι απαιτείται (ΝΣΚ 3/2017, 179/2015).

**24.** Επισημαίνεται ακόμα ότι η από ουσιαστική άποψη εκτίμηση των όρων του σχεδίου τροποποίησης μιας σύμβασης και, ειδικότερα, του αν αυτοί είναι συμφέροντες για το Δημόσιο ή εξυπηρετούν του σκοπούς της σύμβασης, ιδίως όταν για την εκτίμηση αυτή απαιτούνται τεχνικές ή/και οικονομικές γνώσεις ανήκει στην κυριαρχική εξουσία της Διοίκησης. (ΣΤΕ 3199/2003 ΝοΒ 52,1842, ΝΣΚ 214 και 106/2016, 179/2015, 338 και 99/2014 , 311 και 245/2013, 601 420,419,394,300 και 2/2008, 6/2007, 365/2006, 237 και 55/2005).

**25.** Στη προκειμένη περίπτωση, η Σύμβαση δεν έχει λήξει, όπως αναφέρεται στο έγγραφο με αριθμό Φ. 625/25/24185/Σ.4224/16-3-2017 της ΓΔΑΕΕ/ΔΑΠΚΣ και της ζητούμενης γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για το σχέδιο της 9<sup>ης</sup> Τροποποίησής της, έχει προηγηθεί, όπως απαιτείται με τη διάταξη της παρ. 5 περ β' του άρθρου 17 του πδ 284/1989 που εφαρμόζεται στη προκειμένη περίπτωση, ως εκ του χρόνου υπογραφής της Σύμβασης, η έκδοση της ομόφωνης γνωμοδότησης Νο 93/2016 της Συνεδρίασης με αριθμό 50/2016 της 22ας Δεκεμβρίου 2016, της Κεντρικής Γνωμοδοτικής Επιτροπής Προμηθειών (ΚΓΕΠ) της ΓΔΑΕΕ, για αποδοχή της 9<sup>ης</sup> Τροποποίησης, η οποία δεν δημιουργεί καμία βλάβη στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου.

**26.** Περαιτέρω, με την επιδιωκόμενη 9<sup>η</sup> Τροποποίηση της Σύμβασης, όπως αναφέρεται στην προαναφερόμενη γνωμοδότηση της ΚΓΕΠ (σελ. 13), ενισχύονται οι όροι με τους οποίους θα γίνει ο έλεγχος, η αποδοχή και η ενσωμάτωση των νέων Μ/Σ, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι πιθανότητες αποδοχής εξοπλισμού μη καταλλήλου για το σύστημα PATRIOT. Βελτιώνονται οι δυνατότητες της ΠΑ για επίλυση ενδεχόμενων προβλημάτων μετά την παραλαβή των νέων Μ/Σ, με την προσθήκη της διάταξης που επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της 24μηνιας εγγύησης σε όλο το σύστημα. Επιτυγχάνεται η μεταβίβαση της ευθύνης εκτέλεσης όλων των επιπλέον έργων υποδομής για την εγκατάσταση και λειτουργία των νέων Μ/Σ από τον ΑΓΟΡΑΣΤΗ, όπως αρχικά προβλέπονταν, στον ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗ. Μάλιστα, χωρίς ουσιαστική υποβάθμιση των αρχικών προδιαγραφών τους, αφού η RAYTHEON απεδέχθη τελικά όλες σχεδόν τις απαιτήσεις της Επιτροπής (κατασκευή δαπέδων, στέγαση Μ/Σ, αντικατάσταση Η/Μ εξοπλισμού με νέο) και τέλος η παραπάνω βελτίωση, πέραν του οικονομικού οφέλους για την ΠΑ, θα συντελέσει στην επιτάχυνση υλοποίησης της Τροποποίησης, καθώς δεν απαιτείται πλέον η

χρονοβόρα διαδικασία έγκρισης και εκτέλεσης έργων υποδομής από την Υπηρεσία.

**27.** Άρα με την 9<sup>η</sup> Τροποποίηση δεν επέρχεται βλάβη στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου , αφού όπως προβλέπεται στο σχετικό σχέδιο (παρ. 2δ) , η προμήθεια των επί πλέον υλικών θα γίνει χωρίς κόστος για τον ΑΓΟΡΑΣΤΗ , τούτο δε επιβεβαιώνεται και από τον εισηγητή και από την γνωμοδότηση της ΚΓΕΠ.

**28.** Κατόπιν των ανωτέρω, εφόσον δεν επέρχεται βλάβη στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου , από το Σχέδιο της 9<sup>ης</sup> Τροποποίησης της Σύμβασης δεν απαιτείται η έκδοση γνωμοδότησης του ΝΣΚ γι' αυτήν σύμφωνα με τη παράγραφο 2 του άρθρου 66 του π.δ. 284/1989.

#### **Απάντηση.**

**29.** Κατά συνέπεια λόγου προς τα προαναλυθέντα, στο τεθέν ερώτημα αρμόζει, κατά την ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, η απάντηση ότι δεν απαιτείται η έκδοση γνωμοδότησης του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, που προβλέπεται στη παράγραφο 2 του άρθρου 66 του πδ 284/1989, διότι με την επιδιωκόμενη τροποποίηση, δεν επέρχεται βλάβη στα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου.

**ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ**

Αθήνα, 23-3-2017



**ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΑΛΚΙΑΣ**

**ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΝΣΚ**

Ο Εισηγητής

**ΘΕΟΔ. ΑΝ. ΡΑΠΤΗΣ**

**ΠΑΡΕΔΡΟΣ ΝΣΚ**